

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจในการเพิกถอนปริญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๑๒/๐๗๖๙๐ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า ตามที่พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ ได้กำหนดให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยและมาตรา ๒๑ (๕) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ในการอนุมัติการให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัย ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยระบบการศึกษาสำหรับชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ออกแทนระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้กับการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย นั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใคร่ขอหารือข้อกฎหมายยังคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. ในกรณีที่มหาวิทยาลัยได้อนุมัติปริญญาให้กับบุคคลที่สำเร็จการศึกษาตามข้อบังคับและระเบียบของมหาวิทยาลัย และบุคคลดังกล่าวได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากต่อมาภายหลัง ปรากฏข้อเท็จจริงใดที่ทำให้บุคคลดังกล่าวขาดคุณสมบัติ หรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน หรือไม่เหมาะสมที่จะสำเร็จการศึกษาได้นั้น มหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญาตามมาตรา ๒๑ (๕) จะมีอำนาจเพิกถอนปริญญาบัตรที่เคยอนุมัติให้แก่บุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ และจะดำเนินการกับกรณีดังกล่าวอย่างไร

๒. เนื่องจากพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยระบบการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้บัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับกรณีการเพิกถอนการให้ปริญญาไว้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะสามารถเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวในกฎข้อบังคับ หรือระเบียบของมหาวิทยาลัยได้หรือไม่ และหากมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวในภายหลัง จะกระทบต่ออำนาจของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการตามข้อ ๑ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) และผู้แทนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในกรณีที่มหาวิทยาลัยได้อนุมัติการให้ปริญญาแก่บุคคลที่สำเร็จการศึกษาตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และบุคคลดังกล่าวได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากต่อมาภายหลัง ปรากฏข้อเท็จจริงใดที่ทำให้บุคคลดังกล่าวขาดคุณสมบัติ หรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน หรือไม่เหมาะสมที่จะสำเร็จการศึกษาได้นั้น มหาวิทยาลัย

โดยสภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญาตามมาตรา ๒๑ (๕) จะมีอำนาจเพิกถอนปริญญาที่เคยอนุมัติให้แก่บุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ และจะดำเนินการกับกรณีดังกล่าวอย่างไร เห็นว่าโดยที่มาตรา ๒๑ (๕)^๑ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้เป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัยในการอนุมัติการให้ปริญญาแก่บุคคล การอนุมัติการให้ปริญญาดังกล่าวสภามหาวิทยาลัยจะต้องพิจารณาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น และเมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลใดมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสำเร็จการศึกษาได้ สภามหาวิทยาลัยย่อมมีมติอนุมัติการให้ปริญญาแก่บุคคลนั้น ประกอบกับมติสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการอนุมัติการให้ปริญญา มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามบทนิยามมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้นหากต่อมาปรากฏว่า บุคคลที่สภามหาวิทยาลัยได้มีมติอนุมัติการให้ปริญญาไปแล้วนั้นขาดคุณสมบัติหรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ ซึ่งมีผลให้มติสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการอนุมัติการให้ปริญญาแก่บุคคลดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบ สภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญา ย่อมมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติการให้ปริญญา นั้นได้ตามมาตรา ๒๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฯ ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

ประเด็นที่สอง เนื่องจากพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยระบบการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้บัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับกรณีการเพิกถอนการให้ปริญญาไว้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะสามารถเพิ่มเติมบทบัญญัติ

^๑ มาตรา ๒๑ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย อำนาจและหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) อนุมัติการให้ปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร ทั้งของมหาวิทยาลัยและที่มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่น รวมทั้งอนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๕๒ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๕๑ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ แต่ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายเนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำความในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ต้องร้องขอค่าทดแทนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งให้ทราบถึงการเพิกถอนนั้น

ค่าทดแทนความเสียหายตามมาตรา นี้จะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้ยื่นข้อร้องขอได้รับหากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่ถูกเพิกถอน

กรณีดังกล่าวในกฎ ข้อบังคับหรือระเบียบของมหาวิทยาลัยได้หรือไม่ และหากมีการเพิ่มเติม บทบัญญัติดังกล่าวในภายหลังจะกระทบต่ออำนาจของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการตามข้อ ๑ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการเพิกถอนมติ สภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติการให้ปริญญาได้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นนี้อีก

(ลงชื่อ) อัคร จารุจินดา

(นายอัคร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๔